

Sygn. akt II C 543/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 05 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie II Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia (del.) Anna Bonkowska
Protokolant:	Malwina Bulik

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2020 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. S.

przeciwko Skarbowi Państwa- Dyrektorowi Aresztu Śledczego w K., Dyrektorowi Aresztu Śledczego w K., Dyrektorowi Zakładu Karnego w P., Dyrektorowi Zakładu Karnego w T.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od J. S. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. nie obciąża powoda kosztami postępowania w pozostałym zakresie;
4. nieuiszczoną opłatę od pozwu przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt II C 543/19

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 30 marca 2016 r. skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa- Aresztowi Śledczemu w K., Aresztowi Śledczemu w K., Aresztowi Śledczemu w P.

i Zakładowi Karnemu w T., J. S. wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 100.000 zł tytułem odszkodowania za spowodowanie uszczerbku na zdrowiu w trakcie odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności w okresie od 7 lutego 2006 r. do dnia 3 lipca 2012 r. oraz kwoty 100.000 zł odszkodowania od pozwanego tytułem zadośćuczynienia z tytułu odbywania przez niego kary pozbawienia wolności w warunkach naruszających jego godność. Powód wniósł również o zobowiązanie pozwanego do przeproszenia powoda.

Powód wskazał, że powyższe żądanie związane jest z brakiem zapewnienia odpowiednich standardów – warunków do utrzymywania higieny osobistej w okresie od marca 2006 r. do dnia 1 lipca 2012 r. w trakcie pobytów powoda w Aresztach Śledczych i Zakładach Karnych na terenie Polski. Powód dodał, że w tym okresie przebywał w przeludnionych celach pozbawionych wentylacji. W celach znajdował się niezabudowany węzeł sanitarny, przez co unosił się nieprzyjemny zapach. Osoby osadzone miały dostęp jedynie do zimnej wody, co wywoływało choroby stomatologiczne oraz bóle stawów. W Areszcie Śledczym w K. i w P., w których przebywał w okresie od lutego 2006 r.

do listopada 2009 r. powodowi zapewniono łóżka z siatki drucianej pomimo wady kręgosłupa. W wyniku użytkowania tych łóżek powodowi pogłębiło się schorzenie kręgosłupa. W wyniku braku okładzin i podniszczona, rozsypująca się podłoga oraz braku odpowiedniej wentylacji powód miał zachorować na astmę. W celach nie zostało zamontowane odpowiednie oświetlenie. Pomieszczenia były oświetlane starymi, migającymi lampami świetlowymi, przez co stan wzroku powoda również się pogorszył. W Zakładzie Karnym w T. wobec dostępności wyłącznie zimnej wody zwiększył się u niego ból reumatyczny stawów dłoni. Cierpiał też na niewydolność krążenia, zator żylny, choroby skóry, zapalenie płuc i nerek. Został również osadzony na oddziale dla skazanych niebezpiecznych mimo, że takiego statusu nie posiadał (pozew- k. 3-5).

W piśmie z dnia 25 listopada 2019 r. powód zmienił powództwo w ten sposób, że wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 300.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od daty wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, przy czym na dochodzoną kwotę składa się odszkodowanie w kwocie 150.000 zł i zadośćuczynienie w kwocie 150.000 zł za nieprawidłową opiekę medyczną skutkującą zarażeniem bakterią gronkowca złocistego podczas odbywania kar w Zakładzie Karnym w T..

W uzasadnieniu rozszerzenia powództwa powód wskazał, że wiąże się to z wysunięciem roszczeń w zakresie zakażenia powoda gronkowcem złocistym w trakcie pobytu w Zakładzie Karnym w T.. Zdaniem powoda, administracja tego zakładu ponosi odpowiedzialność zarówno za zarażenie jak i za nie wykrycie infekcji i niewłaściwe leczenie. (pismo datowane na 20 listopada 2019 r.- k. 234- 236).

Sąd Okręgowy w Warszawie zarządzeniem z dnia 12 maja 2016 r. prawomocnie zwrócił pozew w zakresie roszczenia o ochronę dóbr osobistych (zarządzenie Sądu Okręgowego - k. 18; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie – k. 38).

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa- Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. Pozwany podniósł, że roszczenia zawarte w pozwie są przedawnione. Wobec zakreśleniem okresu przybywania w jednostkach penitencjarnych do dnia 2 sierpnia 2012 r., termin przedawnienia minął 2 sierpnia 2015 r. Pozew został więc wniesiony rok po terminie. Pozwany wniósł o ograniczenie sprawy do rozpoznania zarzutów przedawnienia.

Pozwany wskazał również, że powód J. S. miał zapewnione warunki dotyczące powierzchni celi mieszkalnej przypadającej na jednego skazanego zgodnie z Kodeksem karnym wykonawczym. Wbrew sugestiom powoda, każda z cel, w których przebywał, posiadała sprawną wentylację grawitacyjną sprawdzaną regularnie oraz uchylne okno. Pozwany zwrócił uwagę, że nie ma obowiązku zapewniać całodobowego dopływu ciepłej wody bezpośrednio do celi, a jedynie umożliwić skorzystanie z ciepłej kąpieli co najmniej raz w tygodniu, co było wobec powoda realizowane.

Odnosząc się do kwestii medycznych pozwany zwrócił uwagę, że powód nie wykazał ani pogorszenia się stanu zdrowia, ani kosztów leczenia związanych z rzekomym uszczerbkiem. Powód, zdaniem pozwanego, nie wykazał naruszenia dóbr osobistych, ani powstania szkody majątkowej. (odpowiedź na pozew- k. 142- 149).

W replice na odpowiedź na pozew pozwany wskazał, że bieg przedawnienia został przerwany w wyniku czynności powoda zmierzających do ochrony jego praw. Z ostrożności procesowej wskazał podniósł zarzut nadużycia prawa podmiotowego poprzez podniesienie zarzutu przedawnienia. Wskazał również, że kluczowa w niniejszej sprawie jest okoliczność zarażenia się gronkowcem złocistym przez powoda, co ma świadczyć o zaniedbaniach obowiązków po stronie Zakładu Karnego w T. w zakresie dbałości o zdrowie i życie osadzonych. (k. 226- 229)

W odpowiedzi na rozszerzenie powództwa pozwany podtrzymał dotychczasowe stanowisko i argumentację oraz wskazał, że jego stanowisko i twierdzenia odnoszą się również do rozszerzonej części powództwa. Powód zakwestionował wysokość dochodzonych przez powoda kwot odszkodowania i zadośćuczynienia, jak też podniósł zarzut przedawnienia również co do żądań zgłoszonych w rozszerzeniu powództwa (k. 264- 267).

Postanowieniem z 5 czerwca 2020r. Sąd ustalił, że organami jednostek organizacyjnych reprezentujących Skarb Państwa są: Dyrektor Aresztu Śledczego w K., Dyrektor Aresztu Śledczego w K., Dyrektor Zakładu Karnego w P., Dyrektor Zakładu Karnego w T.. (postanowienie k. 282v).

Do czasu zamknięcia rozprawy, stanowiska stron w powyższym kształcie nie uległy zmianie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. S. w okresie od 7 lutego 2006 r. do 15 marca 2006r., od 17 maja 2006r. do 19 lipca 2006r., od 9 sierpnia 2006r. do 31 stycznia 2008r. przebywał w Areszcie Śledczym w K., w okresie od dnia 15 marca 2006r. do 17 maja 2006r., 19 lipca 2006r. do 9 sierpnia 2006r. przebywał w Areszcie Śledczym w K.. W okresie od 31 stycznia 2008 r. r. do dnia 19 listopada 2009 r. przebywał w Zakładzie Karnym w P., w okresie od 18 stycznia 2010 r. do 2 sierpnia 2012 r. w Zakładzie Karnym w T.. Obecnie osadzony przebywa w Zakładzie Karnym we W.. (przeglądarka historii rozmieszczenia – k. 154, pismo – k. 162).

J. S. przebywał w Zakładzie Karnym w P. od dnia 31 stycznia 2008r. do dnia 19 listopada 2009 r. W celach mieszkalnych aresztu znajduje się wentylacja grawitacyjna. Dopływ powietrza następuje również poprzez nawiewniki okienne sterowane ręcznie oraz poprzez mikrorozszczelnienie okien odpowiednio ustawiając klamkę okienną. Istnieje również możliwość otwarcia bądź uchylecia skrzydeł okiennych. Decyzję w sprawie korzystania z funkcji nawiewu powietrza zewnętrznego podejmują mieszkańcy celi mieszkalnej. Przydział higieniczny wynosił jeden papier szary, jedna szczoteczka i mydło na tydzień. W celach przebywało 6 osób. Areszt prowadził rotację co dwa tygodnie ze względu na wielkość cel (notatki służbowe- k. 163, 164, zeznania świadka M. B.- k. 282)

Podczas pobytu w celi w Areszcie Śledczym w K. J. S. nie składał skarg na warunki pobytu. Wszystkie łóżka piętrowe czy pojedyncze znajdujące się w Areszcie Śledczym w K. wykonane zostały z mocnej konstrukcji stalowej wraz z materacem jedno lub trzyczęściowymi. W trakcie pobytu J. S. stan wentylacji grawitacyjnej nie budził zastrzeżeń, a wszystkie okna w celach były sprawne. Cele posiadały dostęp do światła dziennego oraz były doświetlane za pomocą opraw świetlówkowych. Kąpiki sanitarne obudowane były ścianami murowanymi do wysokości ok. 2 m. Każdych z nich wyposażony był w przybory sanitarne z ciepłą i zimną wodą. W celach, w których przebywał J. S. podłogi wykonane zostały z płytek PCV na klej bądź płytek terakota. (notatka- k. 195; wyjaśnienia kierownika D. Organizacyjno-prawnego Aresztu Śledczego w K.- k. 196; protokoły z okresowej kontroli przewodów kominowych -k. 197- 200; protokół z wizytacji sędziego penitencjarnego za okres od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r.- k. 201- 210)

W trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w K. J. S. przybywał w okresie 15 maja 2006 r. do dnia 7 lipca 2006 r. w oddziale obserwacji sądowo- psychiatrycznej szpitala aresztu z uwagi na prowadzoną obserwację sądowo- psychiatryczną. W trakcie hospitalizacji był konsultowany internistycznie. Od sierpnia 2006 r, osadzony pozostawał w opiece ambulatoryjnej. Osadzony zgłaszał bóle stawów, karku i lewego barku jesienią 2007 r. Przez cały okres od września 2006 r. do stycznia 2008 r. J. S. nie składał skarg związanych z brakiem odpowiednio twardego łóżka. W styczniu 2008 r. osadzony zgłaszał duszność i kaszel. Lekarz zlecił inhalatory i nie rozpoznał u pacjenta astmy. J. S. w trakcie pobytu był leczony farmakologicznie na rozpoznane nadciśnienie tętnicze. Od 23 sierpnia 2008 r. do 31 sierpnia J. S. był hospitalizowany w Zakładzie Opieki Zdrowotnej Szpitala Aresztu Śledczego w K. z powodu utrzymującego się od kilku godzin podwójnego widzenia, zawrotów głowy, wymiotów oraz poziomego oczopląsu. Osadzony został wypisany z oddziału w stanie ogólnym dobrym, z zaleceniem kontroli neurologicznej głowy w warunkach ambulatoryjnych (pismo działu służby zdrowia Aresztu Śledczego w K.- k.211; karta informacyjna leczenia szpitalnego z 31 sierpnia 2008 r.- k. 212).

W celi, w której przebywał J. S. Zakładzie Karnym w T., głównym oświetleniem cel było światło dzienne, natomiast oświetlenie sztuczne było oparte o żarówki jarzeniowe i żarowe. Wszystkie cele mieszkalne w zakładzie karnym posiadały węzeł sanitarny z dostępem do bieżącej wody oraz zaopatrzone były w zmiotkę, szufelkę, kosz na śmieci, miskę do prania oraz szufelkę. W trakcie pobytu w Zakładzie Karnym w T. J. S. przebywał w oddziale (...) w okresie od 14 maja 2012 r. do 15 maja 2012 r. Skazany przebywał na wskazanym oddziale na zasadach ogólnych i nie obejmowały

go obostrzenia wynikające z ewentualnego zaliczenia do kategorii osadzonych – „niebezpiecznych”; J. S. korzystał z pełni praw przysługujących ogółowi osadzonych i nie stosowano rygorów i ograniczeń dotyczących osadzonych niebezpiecznych. (notatka służbowa- k. 156, 157).

Osadzony J. S. przybył do Zakładu Karnego w T. z zaleceniem kontynuacji leczenia wcześniej rozpoznanych chorób przewlekłych: choroby niedokrwiennej mięśnia sercowego, nadciśnienia tętniczego oraz przerostu gruczołu krokowego. Pozwany nie zgłaszał bólów reumatycznych stawów dłoni (informacja kierownika ambulatorium Zakładu Karnego w T. – k. 158).

W dniu 6 grudnia 2012 r., w trakcie pobytu J. S. w Zakładzie Karnym we W., w wyniku badań posiewu z górnych dróg oddechowych wykryto w organizmie J. S. bakterie gronkowca złocistego. W związku z wynikami badań został poddany w dniu 9 stycznia 2013r. konsultacji laryngologicznej, zaś w dniu 30 stycznia 2013r. konsultacji dermatologicznej (wyniki badań – k. 237- 238, książeczka zdrowia k. 240-243).

Stan faktyczny w powyższym kształcie, został przez Sąd ustalony w oparciu o dokumentację zgromadzoną w aktach sprawy na potrzeby niniejszego postępowania, a powołaną w toku dotychczasowych ustaleń, jej prawdziwość nie była bowiem kwestionowana przez żadną ze stron, Sąd zaś nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu. Sąd przeprowadził również dowód z zeznań świadka M. B.. Sąd uznał je za wiarygodne, ponieważ były spójne i uzupełniały się z pozostałym materiałem dowodowym.

Sąd na rozprawie w dniu 5 czerwca 2020 r. postanowił pominąć dowody z zeznań świadków W. J., S. S., P. C. na okoliczność warunków odbywania kar przez powoda w Zakładach Karnych w P. i w K. oraz działań administracji więziennej jako nieistotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c.). Przeprowadzenie tych dowodów nie wpłynie w żaden sposób na możliwe rozstrzygnięcie ze względu na podniesiony zarzut przedawnienia. Ocena bowiem, czy określone fakty mają dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, zależy jednak nie tylko od tego, jakie to są fakty, lecz także – a nawet w pierwszej kolejności – od tego, jak sformułowana i rozumiana jest norma prawna, która w rozstrzyganej sprawie została zastosowana (A. Budniak- Rogala, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian. Tom I i II, red. T. Zembrzuski, Warszawa 2020, art. 235, Lex). Z tego samego powodu sąd pominął wnioski o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny / chorób zakaźnych celem ustalenia na podstawie przedstawionej dokumentacji medycznej powoda oraz jego zeznań, jak i całości materiału dowodowego zebranego w sprawie, czy powód zaraził się gronkowcem złocistym w Zakładzie Karnym w T., jak przebiegało leczenie powoda w warunkach izolacji więziennej oraz czy leczenie to było prowadzone prawidłowo i zgodnie z najlepszą wiedzą medyczną, jak również kiedy powód został wyleczony z tej infekcji i jakie ślady/komplikacje choroba ta spowodowała u powoda. Z powodów wskazanych powyżej Sąd pominął wnioski dowodowe o przesłuchanie powoda w charakterze strony oraz wnioski dowodowe zgłoszone w pismach z 12 sierpnia 2019r. oraz datowanym na 20 listopada 2019r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W ramach niniejszego procesu powód domagał się zasądzenia na jego rzecz od Skarbu Państwa kwoty 300.000 zł tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania. Powód łączył swoje żądania z brakiem zapewnienia odpowiednich standardów – warunków odbywania kary pozbawienia wolności, warunków do utrzymania higieny osobistej w czasie jego pobytu w jednostkach penitencjarnych oraz brakiem odpowiedniego zdiagnozowania i leczenia w okresie od 7 lutego 2006 r. do 3 lipca 2012 r., podnosząc, że warunki te stanowiły naruszenie praw człowieka oraz jego dóbr osobistych.

Zasadność roszczenia należało rozważyć więc w oparciu o przepisy art. 23 i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. oraz art. 417 § 1 k.c.

Zgodnie z treścią art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Wykonywanie funkcji władzy publicznej łączy się co do zasady z możliwością władczego kształtowania sytuacji jednostki. W doktrynie i judykaturze prawa cywilnego wskazuje, że tylko wówczas mamy do czynienia z wykonywaniem władzy publicznej, gdy brak jest formalnej równości stron. Wykonywanie władzy w tym sensie może mieć postać nie tylko wydania decyzji (orzeczenia), lecz także faktycznej ingerencji w sferę praw jednostki, na przykład użycia przymusu zarówno w stosunku do majątku, jak i osoby. W sprawie strona powodowa wiąże obowiązek naprawienia szkody przez pozwanego z jego działalnością, polegającą na stosowaniu kar pozbawienia wolności. Stosownie do przytoczonych wyżej poglądów – ta sfera działalności publicznej musi być uznana za wykonywanie władzy publicznej, albowiem nie należy ona do sfery aktywności innych podmiotów i charakteryzuje ją władcze działanie funkcjonariuszy publicznych (tak też: Sąd Okręgowy w Szczecinie, wyrok z dnia 26 lipca 2013 roku, I C 663/12).

Analiza przepisu art. 417 k.c. wskazuje, że przesłankami odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa są: powstanie szkody; wyrządzenie szkody czynem niedozwolonym polegającym na bezprawnym działaniu lub zaniechaniu podmiotu wykonującego w imieniu Skarbu Państwa władzę publiczną; normalny związek przyczynowy pomiędzy tak rozumianym czynem niedozwolonym a powstaniem szkody.

Podstawową przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 417 k.c. jest szkoda, przy czym pojęcie szkody obejmuje uszczerbek zarówno w dobrach majątkowych, jak i w przypadkach określonych w ustawie – w dobrach niemajątkowych. Możliwość domagania się naprawienia szkody niemajątkowej, czyli krzywdy przewiduje między innymi art. 448 k.c. Przepis ten stanowi, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Norma prawna art. 448 k.c. jest więc związana z przepisami art. 23 i 24 k.c. Zgodnie więc z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Natomiast zgodnie z art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Możliwość zasądzenia zadośćuczynienia pieniężnego w przypadku naruszenia dobra osobistego reguluje, co już wskazano art. 448 k.c.

Analiza stanu faktycznego w kontekście twierdzeń powoda wskazuje, że powód domaga się zasądzenia zadośćuczynienia za krzywdę doznaną na skutek naruszenia jego dóbr osobistych w postaci zdrowia, godności, prawa do prywatności i intymności, na skutek niezgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej przez pozwanego Skarb Państwa w zakresie stosowania kary pozbawienia wolności, warunków jej odbywania.

W pierwszej kolejności jednak, należało ocenić zasadność podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczeń powoda, który okazał się uzasadniony. Zgodnie z art. 442¹ § 1 k.c., roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

W ocenie Sądu, charakter naruszenia dóbr osobistych w postaci godności prowadzi do wniosku, iż już z chwilą gdy naruszenie to zaistnieje, osoba tym działaniem poszkodowana, ma świadomość doznanej krzywdy. Fakt naruszenia dóbr osobistych wskutek niezapewnienia właściwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności był permanentnie znany powodowi, mógł on więc podejmować niezwłoczne kroki celem realizacji przysługującej mu ochrony dóbr osobistych, zwłaszcza, że miał wiedzę o podmiocie ewentualnie za to naruszenie odpowiadającym (Skarb Państwa). Odnosi się to również do stanu zdrowia związanego z warunkami odbywania kary pozbawienia wolności

W niniejszej sprawie powód złożył pozew w dniu 30 marca 2016 r. a zatem ocenie Sądu mógł podlegać wyłącznie okres 3-letni poprzedzający wniesienie pozwu.

Odpowiedzialność jednostki penitencjarnej za naruszenie dóbr osobistych jest odpowiedzialnością deliktową (art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c.) związaną z wykonywaniem władzy publicznej (art. 417 k.c.), stąd też zastosowanie znajduje art. 442 § 1 k.c. regulujący 3 letni termin przedawnienia roszczeń z tytułu czynów niedozwolonych liczony od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia, w każdym razie - nie dłużej niż lat dziesięć od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

Jak podnosi się w orzecznictwie - jeżeli następstwem czynu niedozwolonego jest kilka zdarzeń kolejno następujących w czasie, a pozostających w związku przyczynowym z tym czynem i szkodą lub krzywdą, to w celu określenia początku biegu trzyletniego terminu przedawnienia należy rozważyć wzajemny stosunek tych zdarzeń: czy są one ze sobą tak ściśle związane, że stanowią tylko elementy jednej szkody lub krzywdy, czy też mają samodzielny byt i stanowią odrębne szkody lub krzywdy, powstałe w różnych przedziałach czasowych. W pierwszym wypadku punktem odniesienia dla określenia biegu trzyletniego terminu przedawnienia jest zdarzenie początkowe, a dalsze zdarzenia stanowią tylko powiększenie tej samej szkody. W drugim wypadku - poszczególne zdarzenia mają w odniesieniu do wywołanych nimi szkód samodzielny byt i wyznaczają własny trzyletni termin przedawnienia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 października 1974 r., II CR 594/74, OSNCP 1975, Nr 12, poz. 175; a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 września 1998 r., II CKN 607/97, niepubl.).

W ocenie Sądu wskazywane przez powoda jako źródło szkody niemajątkowej zdarzenia, mają samodzielny byt i składają się na kilka odrębnych szkód, powstałych w różnych okresach czasu. A zatem te poszczególne zdarzenia związane z naruszeniem dóbr osobistych poprzez odbywanie kary pozbawienia wolności w warunkach przeludnienia, czy też poniżej standardów sanitarnych określają własny trzyletni termin przedawnienia. Chwilą rozpoczynającą bieg tych terminów jest moment "dowiedzenia się o szkodzie" i "osobie obowiązanej do jej naprawienia", a nie o zakresie szkody na osobie, czy trwałości jej następstw, dlatego uznaje się, że jest to moment, gdy poszkodowany zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody (krzywdy) i ma jej świadomość (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2002 r. III CKN 597/2000; niepubl.; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 marca 2006 r., I ACa 1116/05; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 5 maja 2010 r., III APa 4/10, OSA 2011, z 3, poz. 91).

W orzecznictwie podkreśla się, że tak wyznaczony początek terminu przedawnienia należy oceniać według kryteriów obiektywnych (orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2009 r., III CZP 47/09 i z dnia 17 maja 2006 r., I CSK 176/05). Wymóg ustalenia momentu, w którym poszkodowany dowiedział się o osobie obowiązanej do naprawienia szkody, dotyczy konkretnej szkody i konkretnego poszkodowanego. Chodzi oczywiście nie o chwilę, w której poszkodowany uzyskał jakąkolwiek wiadomość na temat sprawy, lecz o chwilę uzyskania takich informacji, które - oceniając obiektywnie - pozwalają z wystarczającą dozą prawdopodobieństwa przypisać sprawstwo konkretnemu podmiotowi. Poszkodowany powinien przy tym zachować się w swoich sprawach w sposób zapobiegliwy i dołożyć starań o uzyskanie informacji istotnych z punktu widzenia przesłanek odpowiedzialności za doznaną szkodę (zob. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2009 r., IV CSK 43/09).

W przypadku, gdy zdarzeniem szkodzącym jest osadzenie osoby w przeludnionej celi, bez zapewnienia jej należytych warunków bytowych, sanitarnych, medycznych, ujemne następstwa tegoż zdarzenia są odczuwane w dacie zaistnienia tych zdarzeń, a nie kilka lat później. Nie chodzi tu o krzywdę przyszłą, ale dziejącą się, odczuwaną wówczas, gdy miały

miejsce zdarzenia ją wywołujące (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 sierpnia 2012 r., I ACa 260/12). Dowiedzenie się o szkodzie na osobie najczęściej będzie miało miejsce po poddaniu się przez poszkodowanego badaniom lekarskim (por. wyr. SN z 17.11.1967 r., I PR 354/67, OSNCP 1968, Nr 8–9, poz. 146; wyr. SN z 9.8.1995 r., II PRN 5/95, OSNAPiUS 1996, Nr 4, poz. 63; wyr. SN z 19.5.1999 r., II UKN 647/98, OSNAPiUS 2000, Nr 15, poz. 589).

Powód zakreślił w pozwie, że jego roszczenia związane są z okresem od 7 lutego 2006 r. do 3 lipca 2012 r. W tym też czasie powód miał się zarazić gronkowcem złocistym, z czym wiąże roszczenia zawarte w rozszerzeniu powództwa. Badanie, w którym wykryto zarażenie się powoda gronkowcem złocistym zakończyło się w dniu 6 grudnia 2012 r., a powód zakreślił, okres, za który domaga się zadośćuczynienia i odszkodowania, do dnia 2 sierpnia 2012. W razie przyjęcia, że najpóźniejszym możliwym początkowym terminem biegu przedawnienia jest dzień wyników badań, przedawnienie najnowszego roszczenia związanego z zarażeniem się gronkowcem nastąpiło w dniu 6 grudnia 2015 r., najpóźniej w dniu 30 stycznia 2016r. licząc początek terminu od dnia konsultacji dermatologicznej. Odnosnie innych schorzeń wymienionych w pozwie, a związanych z pobytem w jednostkach penitencjarnych w okresie od 7 lutego 2006 r. do 2 sierpnia 2012 r. powód nie podnosił, że dolegliwości te ujawniły się w okresie późniejszym po opuszczeniu jednostek. Zatem należy uznać, że wszelkie dolegliwości były odczuwalne przez powoda w trakcie pobytu w aresztach śledczych i zakładach karnych wskazanych w pozwie.

Reasumując powyższe rozważania zdaniem Sądu powód mógł dochodzić stosownej rekompensaty za krzywdę majątkową związaną z odbywaniem kary pozbawienia wolności w opisywanych warunkach w okresie trzech lat od momentu wystąpienia tych zdarzeń. Bez znaczenia jest przy tym kwestia, w której chwili powód dowiedział się o możliwości dochodzenia swoich roszczeń, rozpoczęcie biegu przedawnienia jest bowiem niezależne od świadomości uprawnionego co do przysługującego mu roszczenia.

W rezultacie, powód - z uwagi na upływ terminu - nie może skutecznie dochodzić rekompensaty finansowej związanej z warunkami odbywania kary pozbawienia wolności zaistniałych przed datą 30 marca 2013 r., co przekłada się na konieczność oddalenia powództwa w całości (ostatni z wymienionych w pozwie zakładów karnych został przez powoda opuszczony 2 sierpnia 2012r.)

Bezzasadne są przy tym twierdzenia powoda o przerwaniu biegu przedawnienia w związku z podjęciem szeregu czynności zmierzających do ochrony jego praw. Powód nie przedstawił żadnych wniosków dowodowych w tym względzie. Nie sprecyzował również na czym miałyby polegać te czynności. Pomimo powołania się na twierdzenie pozwanego zawarte w odpowiedzi na pozew o zainicjowaniu przeszło 30 spraw przez powoda wobec pozwanego, pozwany nie wskazał, czy którakolwiek z tych spraw miała związek z żądaniami zgłoszonymi w pozwie.

Również wniosek powoda o nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia jako niezgodnego z zasadami współżycia społecznego na podstawie art. 5 k.c. nie znajduje uzasadnienia. Zasadami współżycia społecznego są normy społeczne ogólne, odnoszące się do wszystkich możliwych przypadków, gdy powoływanie się na prawo podmiotowe nie stanowi jego wykonywania, lecz jego nadużywanie, które nie jest społecznie aprobowane i w związku z tym nie powinno korzystać z ochrony (S. Kalus, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna (art. 1-125), red. M. Fras, M. Habdas, Warszawa 2018, art. 5, ust. 5). Należy podkreślić, że uwzględnienie zarzutu przedawnienia może być uznane za naruszające art. 5 k.c. tylko w sytuacjach wyjątkowych i co do zasady, jeśli przekroczenie terminu przedawnienia jest niewielkie.

W realiach niniejszej sprawy trudno jest znaleźć przesłanki skłaniające do uwzględnienia zarzutu nadużycia prawa podmiotowego – podniesienia zarzutu przedawnienia. Wewnętrznie sprzeczne są twierdzenia powoda, który z jednej strony twierdzi, że podejmował szereg czynności zmierzających do ochrony swoich praw, a z drugiej wskazuje, że miał ogromne trudności z podjęciem ochrony swoich praw. Biorąc pod uwagę, że powód nieprzerwanie przebywał w zakładzie karnym, nie ma wątpliwości, że miał możliwość inicjowania postępowań w drodze ochrony swoich praw i wielokrotnie z niej korzystał, co potwierdza choćby fakt zainicjowania ponad 30 spraw sądowych. Powód ma zatem świadomość przysługujących mu praw i aktywnie z nich korzysta. Również pozew, który złożył wskazuje, że był w stanie

napisać pismo spełniające wymagania stawiane pozwowi. Nic nie stało zatem na przeszkodzie, aby powód wytoczył powództwo przed upływem terminu przedawnienia.

W istocie, powód nie wskazał, dlaczego podniesienie zarzutu przedawnienia stanowi nadużycie prawa podmiotowego ze strony pozwanego. Niedogodności związane z odbywaniem kary nie mogą być samodzielną przesłanką uzasadniająca nieuwzględnienia zarzutu przedawnienia, jeżeli osadzonemu zapewniono możliwość realizacji prawa do sądu, w tym prawa do wniesienia powództwa. W razie uwzględnienia argumentacji powoda, instytucja przedawnienia w odniesieniu do odbywających karę pozbawienia wolności straciłaby rację bytu.

Sąd wskazuje, że okres 3 lat od czasu wykrycia gronkowca złocistego na początku odbywania kary w Zakładzie Karnym we W., a które to zdarzenie jest najnowsze z powołanych przez powoda, był wystarczający do złożenia pozwu i wszczęcia postępowania. Powód zaś wszczął postępowanie dopiero w 2019r. tj. po upływie 6 lat od jego zdiagnozowania.

W związku z podjętym rozstrzygnięciem, orzeczenie o kosztach procesu, winno nastąpić w oparciu o zasadę odpowiedzialności za jego wynik, a więc art. 98 k.p.c. Sąd doszedł jednak do przekonania, iż w sprawie zaistniał wypadek szczególnie uzasadniony, uprawniający Sąd do odstąpienia od reguł ogólnych, zgodnie z art. 102 k.p.c. Powołana norma prawna przewiduje, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

W ocenie Sądu, biorąc pod uwagę charakter sprawy i trudną sytuację materialną powoda zasadnym było częściowe odstąpienie od obciążania powoda kosztami zainicjowanego przez niego procesu oprócz zwrotu części kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 2.700 zł (pkt 2 i 3 wyroku). Z powyższych względów także, nieuiszczoną przez powoda opłatę od pozwu ponad kwotę 50 zł przejęto na rachunek Skarbu Państwa na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (pkt 4 wyroku).

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)